

ALPSKI SVIZCI

Ime: _____

Datum: _____

Svizci so največje veeverice na svetu. Za razliko od svojih najmanjših sorodnic, tj. 7–10 cm velikih afriških veeveric, zrastejo čez 70 cm in tehtajo do 8 kg. V Sloveniji živijo alpski svizci; ti so malo manjši in lažji od svojih največjih sorodnikov.

Alpski svizci živijo nad gozdno mejo v visokogorju Centralnih in Zahodnih Alp (do 2.700 m visoko). Pri nas so izumrli pred okoli 10.000 leti (verjetno zaradi otoplitev); ponovno so jih naselili sredi prejšnjega stoletja.

Živijo v velikih družinskih skupnostih. Vseh članov je lahko do 20, to so samec in samica ter njihovi večletni potomci. Med seboj so zelo prijazni. Pogosto se sončijo na kakšni večji skali pred svojim rovom, eden od njih pa prevzame vlogo čuvaja – nepremično sedi na zadnjih nogah (pravimo, da »postavlja možica«) in opazuje okolico; na nevarnost opozori z glasnim žvižgom. Do vsiljivcev so zelo napadalni in krčevito branijo svoje ozemlje (tega zaznamujejo z izločki ličnih žlez). Odrasli samci se sčasoma odselijo ter si na robu ozemlja svojih staršev ustvarijo svojo družino.

Alpski svizci so rastlinojedi. Prehranjujejo se z mehкими deli zelišč in s travo. Na dan potrebujejo do 1,5 kg svežih rastlin, pred zimo pa še več.

So talne živali. Pod zemljo si izkopljejo razvejane rove, dolge do 30 m; ti segajo 2–5 m globoko. Plitvejše rove uporabljajo za zaščito pred plenilci (npr. pred planinskimi orli, krokarji, liscami, risi in kunami), globlji rovi pa vodijo v brlog, v katerem na suhi travi prezimuje vsa družina.

Spijo pravo zimsko spanje; to traja 5–6 mesecev. V tem času se jim precej znižata telesna temperatura (s 36 °C na 4,5 °C) in število srčnih utripov na minuto (2–3 utripi na minuto), upočasnijo se jim tudi dihanje (1–4 vdihni na minuto). Ker so odrasli svizci toplejši od mladičev, nadzorujejo starši in njihovi starejši potomci temperaturo mladičev tako, da se stisnejo k njim. Tako tudi varčujejo z energijo in si povečujejo možnosti za preživetje. Kljub temu v povprečju preživi le desetina svizcev.

Ko se svizci prebudijo iz zimskega spanja, se začne parjenje. V juniju ali juliju se skoti do 5 slepih golih mladičev. Ker so samice precej shujšane od zimskega spanja, je to zanje zelo izčrpavajoče; zato v svojem življenju (ki lahko traja do 20 let) ne kotijo več kot trikrat.

1. Dopolni povedi z manjkajočimi podatki. Pomagaj si z vprašalnicami za črtami. Odgovore napiši na črte.

Besedilo *Alpski svizci* je bilo objavljeno (kdaj) _____
v (kje) _____. Napisala ga je (kdo) _____.

2. Komu je namenjeno izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Samo strokovnjakom, ki proučujejo življenje svizcev.
- B Vsem bralcem revije, v kateri je bilo objavljeno.
- C Predvsem ljudem, ki so svizce pri nas ponovno naselili.
- Č Vsem, ki jih zanimajo afriške veverice.

3. S katerim namenom je avtorica napisala izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Da bi bralci znali poskrbeti za živali med zimskim spanjem.
- B Da bi bralci izvedeli, da bodo svizce pri nas ponovno naselili.
- C Da bi se bralci primerno obnašali do živali v naravi.
- Č Da bi bralci spoznali eno od redkih vrst živali.

4. Kaj je o alpskih svizcih predstavljeno v navedenih odstavkih iz izhodiščnega besedila? Na črtico pred vsakim odstavkom napiši ustrezno črko iz desnega stolpca.

_____ 4. odstavek	A velikost
_____ 5. odstavek	B življenjski prostor
	C prehranjevanje
	Č prezimovanje
	D razmnoževanje

5. Kako veliki so največji svizci? Dopolni poved, podatek napiši z besedo.

Največji svizci so veliki več kot _____ centimetrov.

6. Odgovori na vprašanja. Vsak odgovor v obliki povedi napiši na črto.

Kje živijo alpski svizci pozimi?

Kako med zimskim spanjem skrbijo za mladiče?

7. Koliko članov šteje družina alpskih svizcev? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Vseh članov je vedno 20.
- B Vseh članov je najmanj 20.
- C Vseh članov je lahko 20 ali manj.
- Č Vseh članov je 20 ali več.

8. V prvih dveh povedih iz izhodiščnega besedila poišči protipomenki. Napiši ju na črti.

9. Navedeni povedi dopolni z besedami v oklepajih. Besede postavi v pravilno obliko in jih napiši na črti.

Alpski svizci živijo v (*Alpe*) _____.

Med (*zimsko spanje*) _____ se jim precej zniža telesna temperatura.

Do (*vsiljivec*) _____ so zelo napadalni in krčevito branijo svoje ozemlje.

12. Katera dva od navedenih podatkov bi lahko vključili v opis alpskih svizcev? Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

- A. Kako dolgo dlako imajo in kakšne barve so.
- B. V katerih reklamah jih lahko vidimo.
- C. Ali imajo dobro razvit sluh in voh.
- Č. Kako skrbijo zanje v živalskem vrtu.
- D. Kakšen odnos ima pisec besedila do teh živali.

